

BLOG BROJ: 57

AKTUELNA VANJSKA POLITIKA
II GODINA IZDANJA

**LOBIRANJE U 21. STOLJEĆU - NEISKORIŠTENA
PRILIKA BOSNE I HERCEGOVINE**

AUTORI: AIDA TOPIĆ, AFFAN SARAČEVIĆ
Decembar 2022.

Program: Aktuelna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima/kinjama za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) o aktuelnim temama iz sfere vanjske politike usmjerene ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor gdje mladi mogu da kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | ured u BiH
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink
Tel.: +387 33 722 010
Fax: +387 33 613 505
e-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
DTP: Adisa Ošijan
Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline - Freepik.com
Publikaciju možete naručiti na e-mail: fes@fes.ba. Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

U partnerstvu sa:
Vanjskopolitička inicijativa BH

TOPIĆ AIDA
SARAČEVIĆ AFFAN

Aktuelna vanjska politika: "Lobiranje u 21. stoljeću - neiskorištena prilika Bosne i Hercegovine" / Aida Topić, Affan Saračević - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung, 2022. - 4 str. A4 format

Lobiranje u 21. stoljeću - neiskorištena prilika Bosne i Hercegovine

Autori: Aida Topić, Affan Saračević

Promovisanje specifičnih interesa kroz strukturirane i organizovane napore s ciljem utjecaja na donosiocce odluka i dobivanje određenog rezultata od vlade, vlasti ili izabranih predstavnika naziva se [lobiranje](#). S obzirom na to da je Evropska komisija (EK) dala [preporuku za dodjeljivanje kandidatskog statusa Bosni i Hercegovini \(BiH\)](#), upravo bi lobiranje za interese ove zemlje u Briselu, kao centru Evropske unije, ali i u drugim zemljama članicama bilo od velikog značaja za BiH. Međutim, jedna od najvećih prepreka ovoj aktivnosti je činjenica da lobiranje [nije](#) zakonski regulisano. Također, diplomatsko predstavništvo BiH u Briselu broji [svega 10 uposlenika](#) koji su glavni akteri lobiranja. No, da li je to dovoljno? Ovaj blog ima za cilj da analizira koje prilike za lobiranje postoje, odnosno koje prilike predstavnici BiH zanemaruju i koji razlozi stoje iza toga.

Ukratko o lobiranju kao praksi

Riječ lobiranje potiče od njemačke riječi [loub](#) što znači hodnik, a počela se koristiti u političkom kontekstu u [17. vijeku](#) odnoseći se na ljude koji su čekali kraj skupštine u hodnicima parlamenta kao bi državnici iznijeli svoje zahtjeve i mišljenja. Lobiranje tada postaje uobičajna praksa i kao takvo se koristi u mnogim zakonodavnim tijelima, te nije ograničena samo na državne institucije. Svaka fizička ili pravna osoba koja se bavi ili uključuje u lobiranje naziva se [lobist](#).

Ovaj pojam se [razlikuje](#) od javnog zagovaranja, koji se bavi informisanjem javnosti i zakonodavaca o problemima i kroz edukaciju pokušava utjecati na njihovo mišljenje, dok se lobiranje odnosi na pritisak usmjeren ka zakonodavcima kako bi se ostvarile željene promjene.

Zakonska uređenost lobiranja

Već dugi niz godina postoji [potreba](#) za zakonom o lobiranju u BiH. Prije svega, on bi uspostavio smjernice i regulisao lobiranje kao aktivnost te pružio podršku službenicima koji zagovaraju interese Bosne i Hercegovine. Njihov zadatak ne bi bio ograničen zakonom, već podržan njime, a čak bi im i osigurao sigurniji način komunikacije sa drugim institucijama, organizacijama i njihovim službenicima. Nedostatak zakona je [doveo](#) do toga da se na lobiranje u BiH uglavnom gleda kao na koruptivnu praksu jer se svodi na improvizaciju i netransparentnost. Često se ova aktivnost, u slučajevima kada je neregulisana, [povezuje](#) sa korupcijom jer olakšava lobi grupama da nude mito zakonodavcima kako bi oni djelovali u njihovu korist. Uvođenjem zakona i povećanjem transparentnosti bi se promijenilo i mišljenje javnosti, čime bi se osigurala veća podršku građana. Što se tiče lobiranja u međunarodnim krugovima, glavnu funkciju imaju ambasadori i državni službenici, no lobiranje nije ograničeno samo na njih, već se time mogu baviti i obični građani sa ispravnim upustvima. Lobisti BiH se nalaze po cijelom svijetu, ali je njihov potencijal zanemaren i neiskorišten, što [potvrđuje](#) bivša ambasadorica BiH u Norveškoj Elma Kovačević-Bajtal. Ona također ističe potrebu za jasnim ciljevima BiH i odgovarajućim strategijama koje bi doprinijele lobiranju, navodeći da je sistematska organizacija lobiranja jedna od najbitnijih stavki.

Pored nedostatka strategije, dodatni problem predstavljaju ograničena sredstva. [Evidento](#) je da BiH minimalno ulaže u lobiranje i da nema lobistički ured u Briselu gdje im je trenutno najpotrebniji za zagovaranje interesa države koja za cilj ima integraciju u EU. Iz svega ovoga možemo zaključiti da Bosna i Hercegovina mora sprovesti niz reformi kako bi osigurala da aktivnost lobiranja funkcioniše u punom kapacitetu. Ona ne utječe samo na zakonodavce, već i na javno mijenje što je jako bitan faktor u usaglašavanju građana i vlasti. [Mišljenje javnosti](#) je u velikom broju slučajeva meta lobista. Oni imaju moć da promovišu demokratske vrijednosti i druge aktivnosti značajne za cijelo društvo, povećaju izlaznost na izbore, ali i da pruže zakonodavcima informacije o mišljenju većine i njihovim zahtjevima. Zbog toga je bitno naglasiti da ulaganje u lobiranje ne znači samo utjecaj na političke predstavnike, već i na generalno zadovoljstvo građana, što svakoj demokratskoj državi treba biti prioritet.

Diplomatska misija BiH u Briselu

Kao što je već spomenuto, delegacija Bosne i Hercegovine u Briselu se sastoji od svega [10 uposlenika misije](#), od kojih je jedan vozač i uz to, izvršava ulogu domara. Ova brojka je veoma bitan indikator kako i na koji način BiH shvata ozbiljnost ove misije. Bosanskohercegovačka diplomatska misija u Briselu ne posjeduje odvojenu web stranicu za razliku od susjedne države Srbije. Naime Republika Srbija, te njihova diplomatska delegacija, posjeduju posvećene [web stranice](#) na kojima se mogu prikupiti informacije o okviru i dužnostima misije, a ne samo lista diplomatskog osoblja kao što je slučaj sa web

[stranicom Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine](#). Trenutno se Bosna i Hercegovina nalazi u položaju koji bi mogao znatno unaprijediti integracioni proces. Iako i dalje postoje mnoge prepreke, Evropska komisija je [preporučila kandidatski status za BiH](#). Ovakve promjene, ali i unapređenje statusa, treba iskoristiti kako bi integracioni proces bio brži i efikasniji, a bez dobre i zakonski regulisane platforme za lobiranje, Bosna i Hercegovina propušta priliku.

Uz to, lekcija ili dvije bi se mogle naučiti i od Milorada Dodika, predsjednika Republike Srpske. On već godinama sarađuje sa raznim lobističkim firmama u Sjedinjenim Američkim Državama, sprovodeći vanjskopolitičke aktivnosti koje su [u većini slučajeva](#) suprotne službenim stavovima i interesima Bosne i Hercegovine. Tako je 2013. godine osnovao predstavnički ured u SAD-u. pod nazivom [Ured Republike Srpske za saradnju, trgovinu i investicije](#), za koji je, zaključno s decembrom 2021. godine, [ukupno potrošeno](#) više od tri miliona dolara.

Važnost lobiranja izvan Brisela

U ovom trenutku nije bitno lobiranje samo u Briselu, već i u drugim državama EU. Poznato je da Evropsko vijeće donosi [odluke](#) po pitanju politike proširenja uz saglasnost svih 27 država članica, a samim time je i njihovo mišljenje od velike važnosti. Najveći problem predstavlja [činjenica](#) da 82% EU građana ima negativnu percepciju o BiH, što je plod neadekvatne primjene lobiranja. Mnoge države članice [smatraju](#) da se ne treba žuriti sa davanjem kandidatskog statusa BiH zbog njenih unutarnjih problema i upravo u tim zemljama su potrebni snažni lobisti koji bi se izborili za interese Bosne i Hercegovine.

Za primjer možemo uzeti Nizozemsku koja se otvoreno protivila dodjeljivanju kandidatskog statusa BiH. No, ove godine su predstavnici Nizozemske [izjavili](#) kako se neće protiviti prijedlogu Evropske komisije, iako vjeruju da je stepen implementacije reformi nedovoljan. Bosna i Hercegovina bi se trebala potruditi u ovom momentu da uvjeri predstavnike Nizozemske u svoj napredak, kako bi osigurala njihovu podršku na putu ka kandidatskom statusu. Komesar EU za proširenje, Varhelyi, je [naglasio](#) da Bosna mora požuriti sa uvođenjem reformi ako žele ubrzo postati članica. Samim time BiH se mora potruditi da reforme konačno implementira, ali i nakon implementacije da obavi adekvatno lobiranje u Briselu i u zemljama članicama za vlastite interese.

Lobiranje u regionu

Ovaj problem možemo posmatrati iz jedne komparativne perspektive, s obzirom na to da smo okruženi državama koje već imaju [kandidatski status](#). Države poput Crne Gore ili Srbije nam mogu i trebaju služiti kao primjer u procesu Evropskih integracija. Kada je lobiranje i njegova primjena u pitanju, i [Srbija](#) i [Crna Gora](#) imaju već implementiran zakon o lobiranju, gdje se sami proces lobiranja reguliše, te ga čini efikasnijim i transparentnijim. Crna Gora je ovaj zakon donijela još 2014. godine, dok je zakon o lobiranju u Srbiji usvojen 4 godine kasnije. Međutim Bosna i Hercegovina još uvijek nema takav jedan zakon koji bi znatno mogao doprinijeti razvoju države u mnogim aspektima. Još jedan pozitivan primjer iz regiona se može vidjeti u Kosovu koji [ulaže](#) velike sume novca još od 1992. godine u lobiranje te je jednom prilikom izdvojeno čak 1.2 miliona dolara za američkog lobistu koji radi u njihovu korist.

Predsjedništvo Kosova je naglasilo važnost lobiranja za malu državu, kao stavka na koju bi se Bosna i Hercegovina trebala ugledati.

U kratkim crtama ...

Bosni i Hercegovini nedostaje zakon o lobiranju, ali i dobra organizacija istog koja bi joj olakšala proces zagovaranja državnih interesa. Usvajanjem takvog zakona BiH bi omogućila sigurniji put ka Evropskoj integraciji, što je jedan od primarnih ciljeva vanjskopolitičke strategije iste. Reputacija Bosne i Hercegovine koju je ostvarila u očima članica Evropske unije je od velikog značaja te zahtjeva djelovanje i kvalitetno lobiranje kako bi se ona promijenila. Potreban je snažan i efikasan tim prethodno obučenih ljudi koji bi sa jasnom strategijom zagovarali interese BiH u inostranstvu i poboljšali javno mnijenje o istoj.